

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Sanctis

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, Anno M.DC.XXX

S. Andreae festo Parphrasis in Epistolam B. Pauli ad Rom. X.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47060](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47060)

IN FESTO S. AN- DREÆ APOSTOLI, EPISTO- LA B. PAULI APOSTOLI AD Romanos X.

CORDE creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit ad salutem. Dicit enim scriptura. Omnis qui credit in illum, non confundetur. Non enim est distinctio Iudæi & Græci. Nam idem Dominus omnium, dius in omnes qui invocant illum. Omnis enim quicumque invocaverit nomen Domini, salvus erit. Quomodo ergo invocabunt in quem non crediderunt? Aut quomodo credent ei, quem non audierunt? Quomodo autem audient, sine predicante? Quomodo verò predicabunt, nisi mittantur? sicut scriptum est. Quam speciosi pedes Evangelizantium pacem, Evangelizantium bona: Sed non omnes obediunt Evangelio. Esaias enim dicit: Domine, quis credidit auditui nostro? Ergo fides ex auditu. Auditus autem per verbum Christi. Sed dico: Nunquid non audierunt? Et quidē in omnem terram exiit sonus eorum, & in fines orbis terra verba eorum.

PARAPHRASIS IN EANDEM EPISTOLAM.

AD Romanos Paulus Apostolus scribens, ubi dixerat, eum qui Christi crederet resurrectionem, oreque confiteretur, saluum futurum, inde eam quæ hodie legitur lectionem continuat, & quasi huius rationē adiciens. Corde, inquit creditur ad iustitiam, ore autem fit confessio ad salutē. Si enim iustus ex fide vivit, & si ex fide iustificatur homo, rectē dicitur omnem illum quisquis Deo & his quæ scriptura sancta tradit, & quæ ecclesia, corde præbuerit assensum, credideritque ac sese eidem subiecerit, habere in se iustitiā. Compertissimū autē est nobis, quicquid sumus, quicquid possumus, & quicquid habemus, habere nos à seculo Deo. Vnde ei obedientiā, laudem, gratitudinem, amorem & cultum debemus, & hoc corde, ore & opere. Non possumus autem magis Deo intellectum nostrum subdere, quam ut illum hoc modo captivum redigamus in obsequium Christi per fidem: puta ut Deo propter Deū, & scripturę sanctę propter eundem credamus, in rebus etiā obscuris, arduis & intellectui repugnātib: ubi plures nobis fortasse secundū naturalem rationis discursum obfistunt difficultates, adeo, ut credendi nullam aliam inueniamus rationem, nisi quia Dominus dicit, Deus dicit, veritas dicit, quæ fallere neque vult, neque potest. Eam ob rem, fides tanti est meriti, atque initium salutis nostrę, quia credimus quod nescimus, quod non capimus, cuius rationē denique investigare non possumus: & quia dignū & veracē habemus eum qui nobis hanc fidem & credendi formam tradidit. Itaque corde creditur ad iustitiam, quæ hominē hic iustum facit, & ad salutē parat: ore autem fit confessio

Confiteri
quid sit.

Confessio tri-
plex quæ sit.
Psal. 11.

Matth. 21.
Luc. 10.
Confessio
quid signet
hoc loco.

Ioel. 2.

Act. 16.

Inuocare
quid.

Psal. 144.
Eccle. 3.
Act. 11.

Salus vnde
proueniat.

fessio ad salutem. Vnde credere Deo vtiq; dat salutem, quia iustitiam pa-
rit quæ salutis est causa, si tamen quod corde credit, ore confiteatur. Neq;
enim solo corde Deo subiecti sumus, sed omnia mēbra nostra, hoc est, quod-
uis membrum in officio & actu suo Domino confitebitur, atque suum offi-
cium faciens, Domino sese profitebitur subiectū, Dominiq; creatoris sui fa-
tebitur seruum. Quod autem ad oris attinet confessionē, hoc est, cōfiteri, di-
cere, quod habes in corde: Si enim aliud habes in corde, aliud dicis, loque-
ris quidem, non autē cōfiteris. Quomā vero triplex est confessio, hic non ac-
cipitur cōfessio pro accusatione suorum delictorum, de qua Psalmus, *Dixi,*
inquit, confitebor aduersum me iniustitiam meam Domino: nec pro cōfessione lau-
dis, sed pro gratiarum actione, de qua Christus loquens, *Confitebor,* inquit,
tibi Pater Domine cali & terra. Sed accipitur pro credendorum protestatione,
vocaliq; assertiono eorū, quæ credenda sunt. Horū confessio, id est, manifesta
oris asseueratio, parat salutem. Scriptū est enim: Quicumque credit in eum,
siue gentilis sit is, siue Iudæus, fidei & spei suæ in Christum nō erubescet, nec
huius fidei probum habebit, aut ignominiam. Non enim est distinctio Iu-
dæi & Græci: hoc est, non certa lex præscribitur de saluandis hominibus,
sed indistinctē propheta loquitur, dicens: Omnis, id est, quicumque in eum
crediderit, siue Iudæus fuerit, siue Paganus. Nihil enim distat inter creden-
tes cuiusmodi ante fuerint, modō saltem credant verē in Dominum Iesum
Christum. Ex vtroque namque populo quicumque sincera fide, iustisq; o-
peribus adhaerit Deo, saluus esse potest. Quod Petrus testatur quoque A-
postolorum princeps, dicens: *In veritate comperi, quoniam nō est personarum ac-*
ceptor Deus: sed in omni gente qui timet Deum & operatur iustitiam, acceptus est illi.
Nam idem est Dominus omnium, tam Iudæorum, quā Gentilium, diues
& liberalis, qui possit ditare omnes, qui inuocant illum. Aliquid plus est in-
uocare, quam credere. Nemo enim illum inuocat, in quem non credit. Cre-
dere enim dat remissionem peccatorum: inuocare autem Deum, Dei quoque
impetrat promissa. Itaque cum prope sit Dominus, iuxta Psalmum, omni-
bus inuocantibus eum: & Ecclesiasticus dicat: *Quis inuocauit eum, & despexit il-*
lum? magna fiducia ad thronum gratiæ eius monemur accedere: Omnis enim
qui unquē inuocauerit nomen Domini perseveranter, *saluus erit:* nunc quidem in
spe per Christi gratiam, quæ tandē illum ducet quoque ad gloriam. Verum,
si inuocatio Domini, vt propheta ait, saluet, primum necesse erit ei, qui in-
uocare debet, vt in eum qui inuocā dū est, credat. Nemo enim eum in quem
non credit inuocat. Ideo sequitur: *Quomodo autē inuocabunt, in quem non*
crediderunt? Neque enim nisi inuocent, saluabuntur. Aut quomodo credēt
ei, quem non audierūt? hoc est, cum illis nihil de Christo sit dictum. Credere
enim est ex auditu. Quomodo enim audient sine prædicante? Haudquaquā
enim audient, nisi sit qui Christum prædicet. Postremo, quis prædicet ni-
si missus? Contra rationē namq; est Apostoli, vt prædicet non missus nun-
cius, præsertim cum suo vt quis ministerio dignus sit, fructumq; faciat, ne-
cesse sit ei virtutem eius qui illum misit adesse. Hæc omnia Apostolus illic
refert, quo confutet eos, qui ad Gentes incircuncisas negabant mittendos ef-
se præcones Christi: ostendens salutem per Dei gratiam non Iudæis tantū,
sed omnibus etiam aduenisse Gentibus. Salus igitur, inquit, est ex inuocatio-

ne, inuocatio ex fide, fides ex auditu, auditus ex prædicatione, prædicatione ex missione: quo totum postremo emanat, quicquid salutis est nostræ ex fonte gratiæ, sicut scriptum est: *Quam speciosi sunt (pulchritudine scilicet virtutum, & miraculorum) pedes & gressus Apostolorum, & Euangelistarum, pacem nuntiantium inter Deum & hominem, humanitatis generis reconciliationem in Christo factam. Euangelizantiumque bona futura cælestia credentibus promissa. Apostoli itaque omnibus Euangelizant. Sed non omnes obediunt Euangelio. Esaias enim dicit: Domine, quis credidit auditui nostro? Quotus credidit? quam rarus verè credit? Ergo fides est ex auditu: auditus verò interior, quo quis ea, quæ docentur, & quæ aure corporis perceperit etiam intra cordis assensum, & in affectu mentis recipit, est per verbum prædicationis Christi, quod intus mentem illuminat, inuitat ac trahit. Et Esaias quidem dicit paucos credidisse. Ego vero dico: Nunquid propterea hoc illis contigit, quod prædicatorem non audierunt? Nunquid illis non prædicatum est? Prædicatum est utique. Audierunt quidem, sed credere noluerunt. Idcirco inexcusabiles sunt. Audierunt certè, non solum hi qui proximi, sed etiam qui longissime habitant. Quandoquidem in omnem terram exiit sonus prædicationis Apostolorum, & in fines orbis terræ audita sunt Apostolorum, eorundemque discipulorum verba, quemadmodum Christus iusserat, dicens: *Eratis mihi testes in omni Iudæa, & Samaria, & Galilæa, & vsque ad vltimum terræ.**

Esaias 51.

psalm. 8.

Lucæ 24.

Actor. 1.

EXEGESIS EVANGELII IN FESTO S.

Andree Apostoli, Matthæi IIII.

Andreas Apostolus omnium primus ex his qui futuri erant Apostoli credidit in Christum. Adeoque credidit, ut illi curæ quoque fuerit, fratrem suum germanum quem amabat, ad Christum adducere. Quod haudquaquam fecisset, nisi fuisset magnæ fidei, & in Christo inuenire se lensisset salutem, cuius fratrem suum optabat esse participem. Est autem aduertendum trina vocatione Andream, nonnullosque alios à Christo vocatos. Nam quum Ioannis Baptistæ primo esset discipulus Andreas, accidit quada post Christi baptismum die, stante Ioanne cum duobus suis discipulis, quorum alter fuit Andreas. Alterius nomen non exprimitur, fortasse quod parum fuerit illud insigne, aut quia Euangelista hic ipse Ioannes fuit, qui in suo Euangelio suum ubique tacere solet nomen. Baptista itaque Ioannes, qui superioribus diebus turbis testimonium perhibuerat Christo, quia ipse esset agnus Dei tollens peccata mundi, nunc etiam videns Iesum iuxta Iordanem ambulantem, suis de Iesu loquitur discipulis, dicens: *Ecce agnus Dei.* Quasi diceret: Ecce inter peccatores innocens, inter reprobos iustus, inter impios sanctus, mansuetus inter crudeles, qui ad saluandos nos aduenit medicus. Hic enim tollet peccata mundi: hic sicut agnus ad victimam ducetur, nec aperiet os suum, ut à peccatis nostris lauet nos in sanguine suo. Hæc enim iudicabat discipulis Ioannes, quo eos à zelo, quem ad se tanquam ad magistrum suum habebant, auerteret, & ad Christi amorem, pariter ac imitationem conuerteret. Ac si diceret, aut quasi eos intelligere verbis generationibus velleret: Vos filij cur me, qui pœnitentiam tantum peccatorum predi-

Ioan. 1.

Apostolorum quosdam titibus vidibus fuisse à Christo vocatos.

Ioan. I.

Isaias 53.

Hierem. II.

Apoc. 1.

co, qui in aqua tantum baptizo, miramini? Cur non magis illum diligitis, illum sequimini, qui tollit peccata mundi? qui baptizat in Spiritu sancto? qui causam nostram malam in se suscipiens, ad hoc in mundum venit, vt nos reconciliet Deo? Ecce agnus Dei, quem nos sequi conuenit. Plus namque eos voluit Ioannes intelligere, quam se dicere. Nam optabat vt ad Christum se conuerterent, idque facerent sua sponte ex amore, & non alieno ex imperio, non quasi vt placerent Ioanni, sed ex necessitate id facerent.

Deuotio Apostolorum Christum sequentium quanta.
Idcirco Andreas & alius discipulus mox Christum secuti sunt à Ioanne abeuntes. Quo mansuetudo, deuotio, atque humilitas eorum nobis insinuat, qui tam cito verbis magistri acquiescentes, & non tam imperio eius, quam voluntati obedientes, feruore desiderij trahuntur ad Christum. Maluerunt namque relinquere Ioannem magistrum suum, quam non audire & sequi Christum. Itaque relinquentes Ioannem, non tam gressu corporis, quam studio imitationis sequuti sunt Christum.

Interrogasse Christum Apostolos quod signet. Luc. 2.
Quum itaque Christum Andreas cum alio discipulo sequeretur, Iesus qui eorum corda ad se trahebat, conuertit se ad eos & perbenigne interrogans, Quid, inquit, queritis? Nihil dubitans interrogat quod dicere velit, sed ad familiaritatem eos nititur inuitare, eorum sitiens salutem & perfectionem, & vt exhibeat cunctis ad se venire volentibus fiduciam accedendi, quoniam benignus & misericors est. Videbat discipulos hos verecundos ac timentes, deuotos tamen. Quapropter vt illis animum adderet, prior eos alloquitur, & dicit: Quid queritis? Quasi diceret: Paratus sum filij ad voluntatem vestram. Noui enim cur venitis. Veruntamen, dicite ipsi, quid queritis? Dicunt ei: Rabbi, vbi habitas? Ac si dicerent: Eruditionem tuam querimus. Sed primum discere volumus vbi habitas, quo sapius posthac te valeamus conuenire. Et mox dicit illis Iesus: Venite & videte. Videte miram simplicitatem discipulorum Christi. Videte quam etiam à Christo procul absit omnis circumuentio, fraus & impostura in vocatione discipulorum. Attendite tandem quid interrogent: Rabbi, inquit, vbi habitas? Non interrogant: Vbi est domus tua? Domum enim propriam non habuit Christus, sed habitauit vt viator in aliena domo. Sequebatur igitur illum, & manserunt cum illo die illa & nocte. Hæc prima fuit vocatio Andree ad notitiam Christi, ad quem ilico quam primum potuit, fratrem quoque suum Simonem adduxit. Secunda fuit vocatio Andree ad familiaritatem Christi, quando scilicet Christus ad stagnum Genesareth stabat, & turba præmente ac impellente nauem vnã intrauit, quæ erat Simonis: Quæ à terra paululum abducta, ex nauis docebat turbas. Tandem sermone finitio, vt laxarent retia sua in capturam piscium iussi piscatores, Andreas & Simon Petrus ceperunt grandem multitudinem piscium, Subductis igitur ad terram nauibus, relictisque omnibus Christum reuerentiæ gratia prosequuti sunt, animo tamen redeundi ad propria. Quod & fecerunt. Tertia vocatio est, de qua loquitur hodie Euangelium, vbi Christum Andreas, Simon, Iacobus & Ioannes sequuti sunt, posthac ad suos non redituri. At itaque Euangelista Matthæus:

Simplicitas quorundam Apostolorum quanta fuerit.

Luc. 7. Apostolos quos, quando Christus ad sui vocare intendit familiaritatem.

Matth. 4.

Ambulans Iesus iuxta mare Galilææ, vidit duos fratres, Simonem

monem, qui vocabatur Petrus, & Andream fratrem eius, mittentes rete in mare. Erant enim piscatores. Er ait illis: Venite post me, & faciam vos fieri piscatores hominum.

Satis congruebat captores atque piscatores piscium, mutari in piscatores hominum. Verum, non minus erat mirabile simplices, illiteratosque homines innocentes, & haudquaquam callidos mutari in prædicatores & doctores mundi, qui mundi principes & sapientes ad fidem conuerterent, & doctissimi quosque facerent elingues. Aduerte tamen, quod Dominus Iesus futuro tempore promittens se illos facturum piscatores hominum, præmittit: Venite, inquit, post me, hoc est, sequimini me affectu & imitatione, ambulate, vt me videtis ambularem, relinquendo omnia terrena, relinquendo etiam & abnegando vosipsos, & ad Euangelicam omnium perfectionem virtutum anhelando. Quod vbi feceritis, faciam vos piscatores, non pecuniarum, non beneficiorum, non prælationum aut honorum, sed piscatores hominum. Per rete enim prædicationis sanctæ, pisces, id est, homines extrahuntur de profundo pelagi. Quid enim seculum ac vita præfens aliud est, quam pelagus aut maris profunditas: Ibi perturbationes multæ, ibi tentationes, ibi fluctuum procellæ & tempestates. Quæ certè nemini non amanti Deum occurrunt omnia.

Hæc itaque oportet sustinere, & vincere omnia, eum qui vel transfretando duntaxat in mari nauigat. Quanto magis aduersa illum pati necesse est, qui ex hoc pelago pisces capere atque ad litus educere satagit, qui submersas animas in profundo peccatorum, inuolutasque mundi fluctibus extrahere, atque ad litus, hoc est, ad Christum contendit reducere? Hoc re vera est negotium negotiorum, afflictio & angustia spiritus, pressura cordis, sollicitudo mentis, & inopia consilij. Sed quibus? Deum timentibus, Dei honorem & animarum salutem zelantibus, agnoscentibus se animarum esse pastores, qui pro ouibus sibi creditis rationem sunt Deo reddituri: de quorum manibus, si ouium quæuis perierit, sanguis, mors, damnatioque requiretur, si tamen ipsorum negligentia perierit. Solis igitur ambitiosis, Deum post tergum suum proijcientibus, solis mundanis, & vt ex animo loquar, solis animalibus, ne dicam impijs, spiritum non habentibus, op-tabilis est prælatio, piscatio, curaque animarum: quia hi soli sibi sufficere videntur propterea, quod nesciant, quid sit animarum cura, nesciant compati afflictis, ne ciant subuenire tentatis, nesciant consolari infirmos, nesciant oppressos liberare. Temporale dominium, lucra temporalia, honores & libertates solas diligunt: porro, oues custodiat, qui custodit Israel. Hi, inquam, ad prælationes & curas (rectius dicerem ad negligentias, imo ad corruptiones animarum) anhelant, quia mundi, temporaliumque rerum amore, tanquam voragine absorpti, in quibus periculis versentur, nesciunt.

At illi continuo relictis retibus, secuti sunt eum.

Vide & admirare celere obedientiam Andree, aliorumque Apostolorum Christum sequentium. Reliquerunt omnia, vt Christum lucrifacerent. Fortasse dicis: Quid reliquerunt? Parum habuerunt, quomodo, in-

Piscatores
cur Christus
fecerit præ-
dicatores.

Sequi Chri-
stum quid sit.

Seculi præ-
fens cur ma-
ri compare-
tur.

Negotium
negotiorum
quodam sit.

Prælatio qui-
bus solis op-
tabilis sit.

psalm. 120.

Obedientia
Andree, &
sociorum
eius vt ex
vi fuerit.
Philip. 1.

Ioan. 14.

Lucæ 21.

Lucæ 19.
Offerre quæ-
dam Deo de-
beamus.

quis, multum reliquerunt? Reliquerunt certè multum, quia omnia reli-
querunt. Totum quod habuerunt, & quod habere potuerunt, reliquerunt.
Quid his plus relinquere potest, qui centum etiam licet millia ducatorum
relinquat? Nihil minus reliquit is, qui solidum vnum, si hunc solum ha-
beat, propter Deum relinquat. Nōne & Dominus Iesus veritas ipsa idip-
sum testatur? Sedebat in templo aspiciens, quomodo in gazophylatium ho-
mines per munera mitterent, singuli iuxta aut facultatem, aut voluntatem,
aut deuotionem suam. Accessit quædam mulier vidua, quæ duo nummis-
mata sola habuit, & hæc in gazophylatium obtulit. Dixit igitur Dominus
discipulis suis: Hæc vidua plus singulis his qui miserunt, hoc est, qui mune-
ra obtulerunt in gazophylatium, misit. Reliqui enim omnes de his quibus
abundabant, obtulerunt. Parum igitur aut nihil læsi sunt. Porro, hæc mu-
lier vidua quicquid habuit, obtulit. Duo minuta, aut duos obulos solos
habuit, quos offerens, prorsus egenam & se nihil habentem effecit. Dedit
igitur Deo offerens duos obulos, plus quam Zachæus, qui dimidium suo-
rum dedit bonorum pauperibus. Hoc modo tu quoque des Deo, aut pro
Deo relinquant quicquid possides. Non enim pensatur quantum offeras, sed
an totum relinquant, totum Deo offeras. Ille totum offert, qui nihil sibi ser-
uat, & habendi quoque aliquid animum sibi interdicit.

Et procedens inde, vidit alios duos fratres, Iacobum Zebe-
dæi, & Ioannem fratrem eius in nauis cum Zebedæo patre eo-
rum, reficientes retia sua, & vocauit eos. Illi autem statim re-
lictis retibus & patre, secuti sunt eum.

Magna obedientiæ commendatio, Christum conciti vocantem sequun-
tur, ea quæ habebant, & quod his dulcius erat patrem, matrem propterea
relinquentes.

Andreas quo-
modo secu-
tus fuerit
Christum, il-
liq; adhae-
sit.

Ioan. 7.

Amor cuncta
aspera leuia
reddit ac sua-
uia.

Sed videamus, quomodo Andreas sequutus fuerit Christum. Nempe a-
mando, quo non tam sequutus Christum, quam Christo adhæsit. Com-
pertissimum est, amantium neminem suauiter abesse posse amato. Volunt
enim, optantque semper amantes esse simul. Videmus hæc in carnali, sen-
sualiq; amore. Non possunt amantes separari. Accurrunt sibi vicissim, con-
ueniunt, diuidi nequeunt difficultate quacunque, quam præ amore con-
temnunt. Sic Andreas postquam agnouit veritatem, vbi Christum amare
didicit, neque de parentibus, neque de amicis, de domibus, aut de re vlla
creata sollicitudinem, curamve habuit. Inuentum enim hunc thesaurum, cu-
ius fratrem quoque suum esse participem voluit, Christum mundo, omni-
busque quæ in mundo sunt, prætulit. Placuit ille Christo, Christus quoque
placuit Andree: ideo amicitia huius, mutuoque se amantium facilis fuit
conuentio. Propterea Iesum sequutus est Andreas amore. Siquidem amor
per spinas & tribulos, per ignem & aquam sequitur. Quare ei qui verè Chri-
stum amat, non potest tam durum aut molestum aliquid occurrere, quod
non vincat amor, quod amor non penetret. Siquidem cuncta leuia, imo
suauia quoque facit amor, quæcunque alioqui graua quis & grauate ferret.
Secundo sequutus est Andreas Christum virtutum imitatione. Quippe, qui
vitæ

vite Christi, eiusque conuersationi deuotissime studuit conformari. Sequen-
batur enim Christum, hoc est, imitabatur non aliter, quam si quis artificem,
pictorem, scriptorem ve magistrum suum, pingendo, atque illius artem imita-
tando in se conetur exprimere. Hoc modo beatus est Dominum imitatus
Apostolus Andreas, quia virtutes quas in magistro virtutum didicerat, in se
studebat exprimere. Quid enim contulisset Andreæ corporalis gressus, am-
bulatioque post Christum, si virtutes illius non studuisset imitari? Aut si vi-
tæ innocentiam, humilitatem, maturitatem morum, humilitatem, man-
suetudinemque Christi, non studuisset assequi, quid profuisset post Domi-
num ire? Tertio, sequutus est Christum passione, quia quemadmodum Chri-
stus pro Andreæ, omniumque salute mortuus est, ita, vt testimonium ferret
Christo Andreas, mortem latus excepit.

De triplici illa imitatione aut sequela, nempe corporis, virtutum, & pas-
sionis, dicit Dominus: *Si quis vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat
crucem suam quodidie, & sequatur me.* Si quis, inquit, post me vult venire: si me
vult sequi, vt vadat quo ego vado, introeat vbi ego introeo, & vadat, vbi
ego sum, illic sit ipse quoque minister meus. Itaque qui hoc primo cupit me
sequi modo, secundum quoque adijciat. Abneget semetipsum, vt in omni
virtute, in omni mihi studeat sanctitate conformari: studeat mores, vitæ-
que meæ actus imitari: & tertio passione quoque mihi assimilari, vt tollat
crucem suam. Tollat, inquam, id est, non coactus sumat, non inuitus, sed ip-
se sua sponte tollat crucem suam, hoc est, omnem molestiam, tam internā,
quam externam, omnem tristitiam, omnem pressuram, omnem aduersita-
tem, omnem persecutionem, penuriam, tentationem, laborem vtriusque
hominis, consolationis subtractionem, omnem postremo mortificatio-
nem, contemptum & infirmitatem patienter, & quamimodolibet amplectatur,
& ferat. Hæc enim humiliter amplecti de manu mea & patienter ferre,
est me sequi. Itaque dum tentaris & cogaris repugnare, dum te ipsum oportet
abnegare, mortificare, tristia & molesta pati, dum alius te ridet, alius te
odit, alius tua tibi tollit, alius contumeliam infert, alius tibi inuidens te im-
pedit, para te ad crucem tollendam. Hæc enim tibi pro cruce sui amore por-
tanda mittit, imponitque Dominus. Hæc tamen crux salus tibi est, & porta,
introitusque regni cælestis. Breuiter, quicquid propter Deum toleras, siue in
corpore, siue in mente, quod te grauat, vt sunt incongrui mores eorum in-
ter quos habitas, durum imperium prælati, aliena infirmitas, necessitas
ve, quæ te grauat, crux est tua, quæ te mittat in regnum cælorum. Quotquot
enim Deus afflictionum cruces homini transmittit ac largitur, ea id ratione
facit, vt per eas ad magnam eum perfectionem, suisque syncerum amorem at-
que familiaritatem perducatur. Idecirco ob afflictionum, passionumque fru-
ctum cuncta homini contraria quasi constituit, voluitque fore molesta. Ea-
dem certe facilitate panem illi producere poterat, qua frumentum ac triti-
cum: sed vt in omnibus homo exerceretur & erudiretur, cum labore voluit
illum ex frumento panem cõficere. Eodem modo & alia quæque in æterna sa-
pientia sua præuidit, præordinauit, disposuitque. Nemo ergo fallat semet-
ipsum, nec in libertatem mentis false nimium soluatur, si vnam aut alte-
ram crucem è humeris suis leuari senserit, quasi non sit multo plures &

Andreas vt
Christum se-
cutus sit i-
tatione vir-
tutum.

Passione vt
S. Andreas sit
Christum se-
cutus.
Imitatio
Christi tri-
plex quæ sit.
Luca 9.

Ioan. 12.

Crucem suam
quo modo
quisque post
Christum por-
tare debeat.

Crux quid
homini cui-
us sit, quæ
per eam du-
catur.

Afflictiones
qua ratione
Deus homini
transmittat.

subinde grauiores expectaturus afflictionum cruces. Aliæ enim, vt dixi, eueniunt nobis cruces à mundo, & aliæ à propriæ carnis incentiuis, aliæ à dæmonibus non modo graues, at subinde importabiles propemodum, ni Deus adfuerit adiutor & confortator. Verum, sunt & aliæ cruces multo grauiores, vt puta, quæ mittuntur ab ipso Deo, qualescunque denum sint illæ, pura, vt miseria vel afflictio grauis & intus & foris. Quas si quisque in ea dilectione, ex eoquæ fundo, vnde Deus ipse eas elargitur, susciperet, mirum pro se gaudium, iucundaquæ essentia in ipso nasceretur. Quanta pax, quantaquæ læticia inde sentiretur, quanta denique id nobilitatis foret, quis explicet? Minima sane æque vt maxima crux, quam Deus homini accidere sinit, ex ineffabilis dilectionis fundo procedit: tantæ inquam dilectionis quantæ vel maximum quod præstare ei posset, vel præstitit vnquam: quod tamen re vera (si non negligenter crucem suam suscipiat) non minus ei utilitatis adferret, quam afflictio immensa. Aequumne ergo fuerit oculos mentis aperite, Deoquæ immensas agere gratias pro tanta eius erga nos indignos misericordia, qua dignatur per tribulationes, afflictionestquæ diuersas non modo purgare nos à peccatis, ornare sua gratia, & virtutibus (si nos ipsi saltem velimus tantam gratiam non negligere) verum vnicissimos sibi constituere amicos. Quicquid igitur aduersi, molestiæve nobis acciderit, id ex puro amore de manibus ipsius Dei accipere, illi quæ denuo offerre nos conuenit, vt & sanctus Andreas videns crucem in qua erat suscepturus mortem eminus in illius laudem prorupit, salutauit, atque cum gaudio eandem suscepit. Et nos quoque æquanimiter, quicquid nobis crucis Dominus imposuerit, portemus: vt quemadmodum socij fuerimus passionis ita & gloriæ confortes efficiamur, per Dominum nostrum Iesum Christum, qui est benedictus in secula, Amen.

SERMO DE SANCTO ANDREA.

In quibus beatus Andreas fuerit magnus, à Deo nobis exemplar vitæ bonæ constitutus.

Magnificauit illum rex, & scripsit eum inter primos amicos. I. Machabæorum X. De Ionatha olim Machabæo hoc ad literam scriptum est, quod rex Alexander illum inter præcipuos amicos magnam habuerit. Sunt autem non pauca quoque in beato Apostolo Andrea, quibus cognoscitur inter magnos præcipuosquæ Dei amicos constitutus. Fuit enim magnus fidei. Primus enim in Christum credidit: quare primus dici potest Christianus. Fuit præterea antequam Christum nosceret, discipulus Ioannis, quo constat semper eum singulari fide ac deuotione erga Deum enituisse. In hac autem fide vsque ad mortem perseuerauit, in hac fide Christum securus est, in hac fide itinera incommoda quæ multa tempore prædicationis sustinuit, in hac fide miracula fecit. In hac postremo fide pro Christo martyrium sustinuit. Est igitur magnus beatus Andreas, quia fide & sanctitate est magnus. Erat enim forti, constanti & ingenti fide præditus. Secundo, illum Christus magnum fecit in charitate. Christum enim adeo amauit, vt non difficile, sed impossibile etiam illi fieret, ab eodem separari. Ardentissimo namque illi amore copulatus, inseparabiliter eidem adhæsit. Charitatis eius

Cruces huiusmodi ex quænta dilectione mittat Deus homini.

Tribulationes vt de manu Dei suscipiendæ.

2. Cor. 1.

Andreas in quibus fuerit magnus. Christianus primus quis.

Charitas B. Andree quæta.

tis eius magnitudinem passio, ad quam tam alacer & desiderabundus accessit, manifestat. Neque enim Christum aliter sitiuit, quam ceruus sitiens ad fontem aquarum. Proximi quoque salutem diligenter zelans & procurans, varijs in locis maximè in Achaia Christum pradicauit. Vide autem quanta charitate seruebat, qui reperto & agnito Christo, non quæ euit, donec fratrem suum Simonem inueniret, quem pariter ad Iesum adduceret. Inueniens enim Iesum, se credidit inuenisse vitam: quare ne modicum quidem expectare potuit, quin bonum hoc communicaret suo fratri. Quod simili modo Philippus fecit Nathanaeli. Hoc modo vestrum erit quoque posthac filij vt faciatis, vt si qua dona à Deo perceperitis, communicetis vicissim ad ædificationem corporis Christi. Non hoc satis vobis sit, vt ipsi rectè viuatis agatisq;: sed alios etiam, quoscunq; potestis Christo adducatis. Curate quantum in vobis est, vt nemo à salute æterna sit exors. Hoc, verbis, hoc precibus, hoc persuasionibus, hoc minis, hoc promissionibus, hoc præcipuè exemplo agite, vrgete, ne quispiam, præsertim de his qui vobis commissi sunt, non Christum sequatur. Christum vocibus, Christum moribus, Christum viuendi exemplo prædicare. Hæc enim est charitas, vt alter alterum inuitet, alteri alter persuadeat, alterum trahat ad Dei timorem, ad mundi contemptum, ad odium vanitatis, ad studia virtutum, ad deuotionis exercitium, ad vitæ sanctitatem, & ad Dei amorem. Hæc est inquam charitas, qua mutuo nobis & corporalia terrenaq; & spiritalia bona communicemus, & vicissim nos iuuemus, quo omnes diaboli insidijs superatis, cælestem hæreditatem possideamus. Hæc enim est dilectio quam Dominus mandat, dicens: *Hoc est præceptum meum vt diligatis inuicem, sicut dilexi vos.* Quomodo enim, aut ad quid nos aliud Christus dilexit, nisi vt beatos regniq; sui cælestis nos participes faceret?

Nam qui se in peccatis, aut qui in similitudine conformitateq; malæ voluntatis se diligunt, haudquaquam se diligunt, quia in Deo, & quemadmodum nos Christus, se mutuo non diligunt. Vides duos conspirantes ad odium, & homicidium, aliudve flagitium, fidem sibi mutuam spondentes, in sceleribus socios. Vides comessantes, bibones, helluones, pariq; studio ventri & carni seruientes. Vides in lenocinio se amantes. Nunquid hi Dei præceptum de amando proximo implent? Minimè. Quomodo enim implerent, aut quomodo in Deo se diligerent, qui charitatem non habent? Neque enim vbi mala est voluntas, ibi esse charitas potest. Nec is diligere dicendus est, qui non secundum Deum, nec propter Deum, sed contra Deum diligit. Charitas igitur non est simul peccare, non est eiusdem malæ voluntatis vniiformes esse, non est studijs prauis esse pares: sed est mutuo se diligere sancto amore, ad Dei se honorem mutuis sanctis colloquijs excitare, amoris diuini incédium sibi vicissim exufflare, ad iustitiæ opera & exercitia sancta alterutrum se roborare, propter Deum proximorum infirmitates & aliena onera portare, & proximos consolari, aliena peccata humiliter & mansuete arguere, à vitijs spiritu languidos extrahere, proximorum ærumnis compati, bonisq; congaudere. Hæc, inquam, sunt charitatis & signa & opera, quibus magnum fecit Dominus S. Andream inter amicos suos. Ad quæ vos quoque filij necum simul hortor inuitoque omnes. Tercio,

b fuit

Mal. 41.

1010. 11.

Donz Dei quomodo proximis communicanda fiat.

Charitas erga proximum quo pacto sit exercenda.

1020. 12.

Quidam vti pueri sese diligant potius que odiant.

Charitas vera quomodo à fãsa discernatur.

fuit virtute magnus factus B. Andreas. Neque enim verbo tantum prædicauit Euangelium, sed etiam vita. Quandoquidem humilitatem, mititatem, patientiam, paupertatem spiritus, obedientiamque tota eius vita clamat. Quarto magnum sanctumque Andream fecit Christus passione. Similitudine enim suæ passionis hunc conformauit sibi, atque amicum ostendit, quia crucis passionem, genus scilicet idem suæ mortis, illum sustinere fecit. Quinto, magnum illum fecit constantia. Cum enim turbæ Andream liberare niterentur à passione, ipse quibus potuit viribus & precibus turbas sedauit, compesciuit, & ne liberaretur impediuit. Audivior namque ad sustinendam fuit mortem, quam A. Egas proconsul erat ad inferendam. Sexto, magnificauit Andream inter amicos, cælesti gloria. Coronauit enim illum assidere sibi fecit. In nouissimo enim die B. Andreas cum Iesu iudice est venturus, & iudicis sententiam assidendo confirmaturus. In his autem iam dictis hæc præstantiora atque præcipua sunt, quod vocauit illum Dominus ad apostolatū que summa est dignitas: deinde quod vocauit eum ad consortium passionis. Maiorem enim charitatem erga Christum non potuisset ostendere, quam quod tam admirabili feruore cucurrerit ad passionem, tam lætus a lacerque sustinuerit crucem ac mortem, Christi morti ac eiusdem charitati quasi vicem redditurus, quamuis non à se, sed ex dono Dei hoc habuerit. Putabat enim indignum absurdumque fore, si non pro magistro suo, si non pro Deo suo, qui pro omnibus est mortuus, ipse quoque suam vitam impenderet. Sciebat, præterea seruum non esse maiorem Domino suo, neque super magistrum esse discipulum. Audierat à piissimo Iesu, tam sibi quam alijs Apostolis dictum: Sicut misit me Pater (puta) ad passionem, ita & ego mitto vos, ut eadem quæ sustinui ego, toleretis. Expectate à mundo ea quæ ego recepi, quia non ad delicias corporum sed animarum, non ad pacem temporis, sed ad pacem pectoris, non ad ocium, sed ad laborem, ad crucem, ad mortem, ad molestias & aduersitates mitto vos. Inde ergo sanctus Andreas Iesu voluntatem doctus, summo opere in hoc Christo satagebat seruire obedireque, quod eisdem iam nouerat placere. Idcirco passionem crucemque, charitate succensus diuina, sitiebat vehementer, anhelabatque ad martyrium. Inde ad proconsulem ipsum terrere volentem eius vox est mirum in modum laudanda: Si crucis, inquiens, patibulum timerem, crucis gloriam non prædicarem. Inde charitate constantissima fortissimamque hæc edidit ad eundem verba: Quicquid in supplicijs maius tibi videretur, excogita. Tanto namque regi meo ero acceptior, quanto pro ipso pertulero duriora, quantoque in pœnis fuero constantior. Verum, non verbis tantum constantiam præterendit, sed animo etiā exhibuit, atque pœnas patientissime tolerauit. Si quidem proconsule iubente, à viginti hominibus dure est verberatus. Quod patientissime sustinuit. Porro cum educeretur ad crucem, nunquid, ut alijs solet euenire morituris, facies eius expalluit? nunquid membra obriguerunt, vox faucibus hæsit, cor palpitauit? Aut nunquid videns paratam sibi crucem tremuit? Minime, quin potius visa cruce, quando cæteri solent exanguis fieri præ nimio horrore, beatus Andreas ingenti perfunditur gaudio, atque in sancta prorumpens verba, crucem hoc modo assatur. Salue crux sancta, quæ in Christi es corpora dedi-

Dignitas
summa vt fu-
erit Christi a-
postolatus.

1. Corin. 1.

Ioan. 15.

Ioan. 20.

Amor beati
Andree erga
crucem qui-
bus fuerit.

dedicata, & ex eius membris non aliter quam margaritis ornata. Antequam te ascenderet Dominus terrenum timorem habuisti, nunc verò cælestem habes lætitiã, quandoquidem ex desiderio susciperis, securus igitur venio ad te, ita vt tu quoque exultans suscipias me, nempe discipulum eius qui pependit in te. Amator tui namque semper fui, & desideravi amplecti te. O crux bona quæ pulchritudinem & decorem de membris Domini suscepisti, diu desiderata, sollicitè amata, sine intermissione quæsitã, & tandem nunc concupiscenti animo præparata, accipe me ab hominibus, & redde me magistro meo, vt per te me recipiat, qui per te me redemit. Beatus quoque Bernardus mirum in modum extollit hanc Andreæ patendi exultationem, moriendiquè fiduciam, dicens: Andreas homo erat similis nobis, passibilis, & tam vehementi ardore spiritus crucem scribebat, tam inaudito è seculis gaudio tripudiabat, cum paratum sibi eminus patibulum conspexisset: O crux, inquit, diu desiderata & iam concupiscenti anima præparata, securus & gaudens venio ad te, ita vt & tu exultans suscipias me. Videtis quia non capit se præ magnitudine gaudij? Ita enim inquit: Vt & tu exultans suscipias me. Ergone tanta est exultatio, vt exulteret & ipsa crux? nec lechi, hoc est, mortis, quicquam habeat crux, sed totum lætitiæ sit? Videte charissimi, quomodo hic vir Dei omnino mundum & carnem vicerat, videte quam omnino aliter, quam amicorum mundi in se quispiam, sentiebat. Quis amicorum mundi, quis præsentium bonorum amator ad crucem, ad mortem ve adeo, vt beatus Andreas anhelaret? Certè carnalis amor & amor sanctus spiritualis ex diametro simul pugnant: ideo nihil mirum est, vt fructus dissimiles generent. Gaudere in tribulationibus, exultare in penis, anhelare ad mortem, Dei amor sanctus, non mundi amor facit. Carnalis amor quærit sua commoda, sua lucra, suas recreationes, suam quietem, suum honorem: Dei amor in nulla re quærit seipsum, sed Deum solum. Accipiamus igitur sancti Andreæ vitam vt speculum, aut vt exemplar viuendi, iuxta quod nostros mores, actus & studia dirigamus. Idcirco enim eius à nobis memoria celebratur festiua, vt discamus in eius vita quid in ea sit nobis imitandum. Sanctus namque Andreas studiosissimus fuit imitator Christi. Nos igitur dum Andream imitamur, Christi vitam imitamur. Propter quem solum Andream honoramus, quia Dei seruus erat: diligimus, quia Dei amicus erat: imitamur quia Christi vitæ imitator erat. Sed dicit quis: Ego Christum imitabor, non in Andream respiciam. Benefacis Christum imitaturus. Sed vide ne ore hoc tantum loquaris (quomodo noui Euangelici neochristiani què seu Lutherani loquuntur) vera autem neque in opera Christi, neque in Andreæ vitam respicias. Quomodo enim respiceres vt imitareris, quandoquidem opera bona nihil afferis tibi prodesse? Si itaque opera bona nihil tibi conducunt, vt tu putas, quomodo tu ea frequentares, quæ derides & persequeris in alijs: Hortor tamen vt Christum imiteris, siue in eiusdem siue in Andreæ vitam prospiciens. Neque enim quando Paulus Apostolus dicebat: Imitatores mei estote, abstrahere nos aut eos quibus scribebat separare voluit à Christo, sed se iubeat proponabatque imitandum, ne deuiarent ab imitatione Christi. Propterea imitatores mei, inquit, estote sicut & ego

Bernardus.

Philip. 1.

Amor Dei & amor carnalis quomodo contra se pugnent.

Vita B. Andreæ cuiusmodi sit nobis speculū.

Sancti cur sint honorandi, diligendi ac imitandi.

Christum sequimur dum sanctos eius imitamur.

Christi, quasi diceret: Ego qui per infirmitatem Christo infirmior sum, vi-
lior, utpote peccator, homo tantum, vobis per omnia similis, me vobis
imitandum offero in his, quibus & ego imitator sum Christi, ut si fortasse
in lucem solis oculos figere non valetis, certè vel lunam, vel stellam, vel
candelam me intueamini. Ne dicatis Christus Deus fuit & homo, sine vi-
tio & fomite peccati. Quomodo illum possem imitari? Ecce me peccato-
rem hominem similem vobis imitemini, qui ex me nihil, sed Dei gratia
sum id quod sum. Me enim imitando imitamini Christum. Siquidem ego
sum imitator Christi. Quomodo ergo me dum auditis prædicantem,
Christum prædicantem auditis, quia ea quæ Christus docuit & iubet, præ-
dico: ita me si imitemini, Christum imitamini, quem ego imitor. Dico igitur:
Sanctorum ideo legimus vitas, ut eorundem operibus nos conformemur,
ipsorum imitemur virtutes: imo cum ipsis Christum imitemur, propter
quem operamur bonum, & in cuius quicquid agimus gloriam referimus.
Quando ergo Andream legimus primo se tradidisse in discipulum
Ioanni Baptistæ, deinde cognita maiori Christi perfectione, & ex consilio
Ioannis eundem fuisse sequutum Christum, discamus nos quoque oportet
deuotionis fore studiosi, & de bono semper ad meliora progredi. Discamus
non sufficere charitati, nos solos esse bonos, nisi alios ad Christum
duxerimus, nisi ut & alij boni sint quoque curauerimus. Idcirco bonis ex-
hortationibus, operumque honorum prouocationibus & exemplo, alios
quoque erudiamus trahamusque nobiscum ad Deum. Quod si quid huius
rei gratia aut occasione alia propter Deum nobis occurrerit patiendum, id
si non tam exultabundi ut S. Andreas, saltem patienter & æquanimiter to-
leremus. Quod verò legimus de Andrea qui Aegæam proconsulem durioribus
arguit verbis, idque sapienti ac forti animo, docemur nulli peccato
consentire, nec homini cuiuscunque adulari aut morem gerere, (sive propter
eius fauorem, beneficia, munera, siue propter minas, damna & peri-
cula quæcunque) contra Dei voluntatem: Sed quomodo Apostolus nos
monet: *Vnusquisque fratri suo placeat in bonum ad edificationem.* Deinde quomo-
do Sanctus Andreas nec minis nec verberibus cessit, sed perseverantia con-
stantissima veritati in hæsit, pro veritateque mortem excepit, ita nos quoque
oportet domum nostram interiorem non super arenam aut sine fundamento
ædificare, quam leuis aut tempestas aut ventus euertat, sed super petram
constantissimæ voluntatis in Christo fundatam. Sanctus Andreas pos-
tremo hanc vitam miserissimam & ærumnis plenam commutauit fe-
licitate æterna, ideo libenter hanc præsentem propter Christum
vitam exiit ac reliquit, ut æternam per eundem inueniret,
eiusque gloriam intraret, qui cum Patre &
Spiritu sancto est Deus benedictus in se-
cula, Amen.

1. Cor. 15.

Sanctorum
vitæ qua ra-
tione legan-
tur.In quibus B.
Andreas imi-
tandus sit no-
bis.

Ioan. 1.

Roman. 15.

Matth. 7.